

ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У ВНЗ

Ефендієва С.М., Роженко І.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Навчання у вищій школі передбачає застосування сучасних технологій управління навчальним процесом. Ефективним засобом є використання інноваційних технологій, які вимагають нових підходів до організації процесу навчання, вдосконалення його форм та методів. Застосування інтелект-карт є одним із засобів інтенсифікації навчального процесу.

Ключові слова: інтелект-карта, мультимедійні технології, технологізація.

Сучасна освіта спрямована на формування інтелектуальних, естетичних, творчих, моральних якостей людини та її професійний розвиток. Інноваційні освітні технології сприяють підвищенню ефективності діяльності ВНЗ за умов їх науковості, дотримання принципу безпосередньої взаємодії викладача та студента, володіння викладачами активними методами навчання, позитивною мотивацією до підвищення професіоналізму студентів у процесі активного навчання [3, с. 149].

Інноваційні технології включають такі підходи до викладання:

- інтерактивні методи (передбачають орієнтацію на особистість; розгляд знань як сукупність навичок, що актуалізуються в системі діяльності студента, розвиток зацікавленості студентів у здобутті знань; оцінювання; самооцінювання);

- використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet).

Інтелект-карти – це ефективний метод структурування і аналізу інформації та ідей. Вони дозволяють пришвидшувати процес опанування

матеріалом, підвищують запам'ятовуванню інформації, вдосконалювати управління навчальним процесом [2, с. 49].

Методика інтелект-карт (Mind-Maps) була розроблена у 70-х рр. ХХ ст. англійськими науковцями Т. Бьюзеном та Б. Бьюзеном. В основу концепції покладено уявлення про принципи роботи людського мозку: асоціативне мислення, візуалізація уявних образів, цілісне сприйняття.

Інтелект-карти використовуються як засіб для навчання, організації та управління навчальним процесом, вирішення завдань, ухвалення рішень. Карта представлена у вигляді діаграми, на якій зображені ідеї, завдання або поняття, зв'язані векторами, що відходять від центральної ідеї. В основі такої техніки лежить принцип «радіального мислення» [4, с. 219].

Технологія ментальних карт дозволяє в процесі навчання дотримуватись чіткого структурування знань, починаючи від простого і загального, поступово переходити до більш складної та детальної інформації.

Т. Бьюзен зазначає, що інтелект-карта – це інструмент для збільшення ефективності мозкового штурму [1, с. 89]. Для командної роботи дослідник пропонує використовувати колективні інтелект-карти. Коли потрібно згенерувати ідею або розробити творчий проект, прийняти групове рішення і змодельовати управління проектами, проаналізувати результати, доцільно використовувати метод створення колективних інтелект-карт. Науковець визначив ряд практичних рекомендацій із складання інтелект-карт, які повинні мати емфазу (концентрація уваги на центральному образі); інтенсивне використання графічних образів; кодування інформації та винахід аббревіатур; обмеження блоків важливої інформації за допомогою угруповання; використання ієрархії. Елементи можна розташовувати в інтуїтивному порядку, відповідно до їхньої важливості та організовувати в групи, гілки, або окремі площини. Узагальнене графічне представлення семантичної структури інформації під час отримання знань може допомагати пригадати вже отримані знання [1, с.134].

Ці основні принципи збереглися і в комп'ютерних інтелект-картах. Адже існує значна кількість комп'ютерних програм, для роботи яких вони використовуються. Можна назвати декілька програм, які уособлюють реалізацію концепції радіального мислення. Це, насамперед, креативна програма ConceptDraw MindMap, яка передбачає слідування принципам і правилам, сформульованими Т. Бьюзеном. Програму FreeMind можна назвати раціональною оскільки в ній зображення ідей відходить на другий план, а формалізація і структурування виходить на перший. Інтернет надає багато різноманітних сервісів, які мають широкі можливості по створенню інтелект-карт. Серед яких слід згадати Bubbl.us – інтернет-сервіс спільного створення інтелект-карт. Ця програма носить максимально соціальний характер, адже інтелект-карта може редагуватись декількома користувачами одночасно. Так, наприклад карту з певної навчальної теми може складати викладач зі своїми студентами. MindMeister – web – цей онлайн-ресурс пропонує багато можливостей для персоналізації вашої інтелект-карти (іконки, шрифти, стилі). Spinscape – потужний веб-додаток для створення інтелект-карт, має власний формат. Smart відрізняється від інших платформ для створення карт знань режимом презентації та можливістю вбудовувати YouTube-відео. FreeMind – програма, де можна пов'язувати та давати посилання на інші карти знань, веб-документи, файли.

Особливість технології майндмепінгу полягає у побудові схематичних малюнків як альтернативи традиційному лінійному запису. Оскільки мова йде про універсальний інструмент вдосконалення якості управління навчальним процесом, то сфери застосування «радіального мислення» та інтелект-карт різні. Карти можна застосовувати для охоплення великих структур текстів, оскільки вони дозволять відмічати найголовніші елементи, не втрачаючи зміст [5, с. 3]. Застосування майндмепінгу на заняттях з англійської мови значно підвищує ефективність навчального процесу, розвиває, мислення, уяву, творчі здібності студентів, мовну здогадку, підсилює мотиваційний аспект. Цей метод можна застосовувати на різних

етапах заняття, при повторенні лексики, для систематизації тематичного матеріалу. Розглянемо можливість використання ментальних карт при вивченні розмовної теми «Інфекційні захворювання». Першим етапом створення малюнку є зображення в центрі ключової теми. Текст розбиваємо на смислові відрізки, які витікають від центру: червоний «Пневмонія», синій «Бронхіт» і зелений колір «Туберкульоз» відображають основні ідеї. Залежні або похідні елементи, такі як ознаки, симптоми, діагностика, лікування та профілактика зображуємо блідим кольором. Можна структурувати одну мікротему, тобто, якщо ми розробляємо основну тему «Пневмонія», то наповнюємо її деталями тексту відповідного кольору у вигляді коротких векторних відгалужень з написами за змістом тексту. Студенти, що мають схильність до малювання, зображають фігурки. Наступну, синю тему «Бронхіт» розробляють в групах під керівництвом викладача і т.д. В процесі роботи виникають нові варіанти малюнків, які студенти мають нагоду зобразити як домашнє завдання. Завершальним етапом є нумерація і розставлення стрілок, які вказують на логічну послідовність викладу тексту. Графічне відображення загальної структури карти сприяє полегшеному узагальненню. Використання карт розуму доцільне з вивчення граматики: порядку слів в реченні, утворення розповідних і питальних речень, різних типів часових форм, модальних дієслів, узгодження часів.

Отже, застосування на практиці інноваційних методологічних підходів надає можливість викладачам впроваджувати та вдосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів.

Література

1. Бьюзен Т. Научите себя думать / Т. Бьюзен. – Минск: Попурри, 2004. – 192 с.
2. Бьюзен Т. Супермышление / Т. Бьюзен. – Минск: Попурри, 2003. – 304 с.

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навч. Посіб. / Ілона Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.Т. Шпак – К. : Видавничий центр «Просвіта», 2000. – 368 с.
5. Паламарчук В. Від творчої особистості – до нових технологій навчання // В. Паламарчук. – К., 2001. – №8. – С. 2-3.
6. Роберт И. В. Современные технологии в образовании / И. В. Роберт. – М., 1994. – 126 с.